

Economen: snijd in fiscale subsidies en verlaag belastingen

Het Financieele Dagblad

Publicatiedatum: 13 Dec 2019 13:00 **Rubriek:** ECONOMIE & POLITIEK

Schaf de hypotheekrenteaftrek af en houd op pensioensparen fiscaal te bevoordelen. Het zijn een paar heilige huisjes die volgens de economen Sybrand Cnossen en Bas Jacobs moeten worden neergehaald. Zij presenteren vandaag een boek waarin bijna dertig fiscale zwaargewichten de strijd aanbinden met ondoelmatigheden in ons belastingstelsel: douceurtjes die de schatkist miljarden kosten maar nauwelijks bijdragen aan de beoogde doelen.

Vraag Cnossen en Jacobs niet welke ondoelmatigheden in het Nederlandse belastingstelsel zitten. Want die lijst is zo lang, dat hij meer dan een krantenpagina zou beslaan. De samenstellers van de bundel Ontwerp voor een beter belastingstelsel zouden meer aandacht hierover in de media toejuichen. In hun ogen is er te weinig belangstelling voor belastingen.

'Over de uitgaven van ieder ministerie vinden uitgebreide begrotingsdebatten plaats', merkt Jacobs op. 'Maar over hoe de overheid volgend jaar grofweg €300 mrd binnenhaalt, wordt binnen een paar uur beslist. Zo krijg je potsierlijke ontwerpfouten in de belastingen.'

Overheidsfinanciën

Cnossen (83) is 'the grand old man' van de fiscale economie in Nederland. Hoewel oud een relatief begrip is. De emeritus hoogleraar aan de universiteiten van Maastricht en Rotterdam is net terug van Curaçao, waar hij voor het IMF het belastingstelsel van dit koninkrijksdeel onderzocht. Een vergelijkbare missie naar Tanzania staat voor de deur. Deze keer in opdracht van de Wereldbank. Daarna wachten colleges aan de [universiteit](#) van Pretoria. De studenten komen uit alle delen van Afrika. 'Ze worden elk jaar beter', stelt de hoogleraar tevreden vast.

Jacobs aanvaardde in mei van dit jaar de naar Cnossen vernoemde leerstoel voor economie en overheidsfinanciën aan de [Erasmus Universiteit](#) Rotterdam. Bij die gelegenheid discussieerden belastingwetenschappers over de hervorming van het Nederlandse fiscale systeem. De bijdragen aan die discussie zijn uitgewerkt en gebundeld in Ontwerp voor een beter belastingstelsel.

Buitenlandse experts

Een pleidooi voor een grondige herziening is niet nieuw. Er is ook al veel voorwerk verricht. Maar dat heeft tot nu toe nergens toe geleid.

Deze keer is het hopelijk anders, aldus de samenstellers van de bundel, die zelf ook bijdragen leverden. De analyse is nog nooit zo grondig, integraal en onafhankelijk geweest als wat er nu ligt, zegt Cnossen. Wat de bundel bijzonder maakt, is de inbreng van buitenlandse experts van zowel universiteiten als het IMF, vult Jacobs aan. Hij hoopt dat vreemde ogen dwingen en dat politiek Den Haag niet om de kritische beschouwingen heen kan.

Economische schade

Een belastingstelsel moet doelmatig zijn. Dat betekent dat de overheid zo efficiënt mogelijk geld moet binnenhalen, inkomens moet herverdelen en zaken beprijsen die anders voor rekening komen van het collectief.

Het woord 'beter' in de titel van de bundel verwijst naar doelmatigheid, zegt Jacobs. 'Voor economen betekent dit dat je de maatschappelijke doelen bereikt tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Ons stelsel kent een aantal maatregelen die schade toebrengen aan de economie terwijl ze nauwelijks of niet helpen het gestelde doel dichterbij te brengen. De hypotheekrenteaftrek bijvoorbeeld, leidt in een inelastische markt zoals de woningmarkt niet tot meer huizen maar tot hogere prijzen. Om de aftrek te financieren moeten de belastingen stijgen, waardoor economische schade in de arbeidsmarkt ontstaat.'

Eindeloos uitstellen

Naast doelmatig moet een belastingstelsel neutraal zijn. Dat wil zeggen dat verschillende vormen van arbeids- en kapitaalinkomen in beginsel op dezelfde manier dienen te worden belast, zegt Cnossen. Daar kan alleen met goede redenen van worden afgeweken. Voor de sterk verschillende fiscale behandeling van inkomen uit vermogen is echter geen rechtvaardiging, vervolgt hij. Die verschillen lokken arbitrage uit, oftewel, van de ene naar de andere belastingbox hoppen met als enige reden zo min mogelijk te hoeven betalen.

In box 2, ook wel de pretbox genoemd, kunnen directeuren-groootaandeelhouder de heffing over hun kapitaalinkomen eindeloos uitstellen, zonder over het rendement daarop belasting te hoeven betalen. Het opgepotte kapitaal kan uiteindelijk fiscaal voordelig worden doorgegeven aan de volgende generatie. In box 3 laat de forfaitaire heffing bovengemiddeld hoge vermogensrendementen buiten schot. Kapitaalinkomen uit eigen huis en pensioenpot gedijt bijzonder goed in het fiscaalvriendelijke klimaat dat hiervoor in box 1 is geschapen.

Belasting omlaag

Voor de goede orde: de economen willen de belastingen niet verhogen. Zo kan door de fiscale subsidiëring van eigen huis en pensioen achterwege te laten, de belasting op arbeid in iedere schijf met negen procentpunten omlaag, hebben zij berekend. Ook willen zij niet tornen aan de huidige inkomensverdeling. Meer of minder nivelleren is aan de politiek.

Verder beseffen de auteurs dat sommige veranderingen geleidelijk moeten worden doorgevoerd. 'Maar alles hoeft ook geen dertig jaar te duren', zegt Jacobs. 'Het gebruikelijk loon voor directeuren-groootaandeelhouder kun je volgend jaar veranderen in een gebruikelijk kapitaalinkomen, zodat ondernemers over de winst na aftrek van dit gebruikelijk kapitaalinkomen net zo veel belasting gaan betalen als succesvolle werknemers.'